

Monumentenzorg in de Rijksbegroting 1981

174 In de uitgavenstaat van het ministerie van CRM (hoofdstuk Monumentenzorg) is het restauratiebudget in vergelijking met het voor 1980 toegestane bedrag drie miljoen gld. lager, nl. f 106.052.000 tegen f 109.117.000. In de toelichting tot de CRM-begroting lezen we ten deze: 'De handhaving van het restauratiebudget op een hoogte van ruim f 100 miljoen is mede bedoeld ter ondersteuning van het beleid, gericht op het stimuleren van de werkgelegenheid in de bouwnijverheid. In het afgelopen jaar (1980) werd al een aanvullende middenstroom op gang gebracht om een aantal urgente restauraties in het kader van het Integraal Structuurplan Noorden des Lands, de Perspectievennota Zuid-Limburg en in Amsterdam te financieren. Voor het dringend noodzakelijke herstel van de Grote Kerk te Dordrecht kon eveneens een aanzet worden gegeven. Op het terrein van de monumentenzorg blijft overigens nog steeds sprake van een grote werkvoorraad, die in de komende jaren geleidelijk aan tot uitvoering zal moeten komen. De mogelijkheden van nu hebben in ieder geval tot gevolg gehad, dat een aantal acute problemen kon worden opgelost en dat verschillende 'hardnekkige' gevallen konden worden afgehandeld'. Verder merkt de Memorie van toelichting op, dat het in 1980 mogelijk was in totaal meer dan 3000 toezeggingen te laten uitgaan, waaronder een voor de Grote of Sint Bavokerk te Haarlem. Opgemerkt wordt voorts, dat de samenwerking met VRO op het punt van het herstel van historisch waardevolle bebouwing in als beschermd stads- of dorpsgezicht aangewezen gebieden in een aantal gemeenten tot goede resultaten heeft geleid. Het aantal te herstellen panden bedroeg in 1980 1100. In dit verband krijgt ook het herstel van de zgn. bijzondere openbare werken, zoals bruggen, wal-kanten en kaden, aandacht. Het zou wenselijk zijn, aldus de Mem. van toelichting, deze werken, die vaak van zeer wezenlijke invloed zijn op het stads- of dorpsgezicht, onder de gezamenlijke regeling te brengen. In samenwerking met VRO wordt ook een onderzoek voorbereid naar de effectiviteit van de bescherming van stads- en dorpsgezichten. Het ligt in de bedoeling de al aangekondigde onderhoudsregeling

voor een beperkte categorie monumenten in 1981 van start te doen gaan. Het gaat hierbij om een aanzet tot een geheel nieuwe ontwikkeling in de monumentenzorg.

Naast het restaureren van monumenten zal in de toekomst immers steeds meer de vraag naar voren komen hoe de vele gerestaureerde monumenten in een goede staat moeten worden gehouden en hoe een waarborg kan worden geschapen, dat de geïnvesteerde bedragen niet weer door verwaarlozing van het onderhoud verloren gaan. Een stimulans tot het ver-

richten van onderhoudswerkzaamheden – hoe bescheiden voorsnog ook – is daarbij van zeer groot belang.

Over de mogelijkheid van decentralisatie van de monumentenzorg is in de afgelopen periode diepgaand van gedachten gewisseld. Hoewel deze gedachtenwisseling nog niet is afgerond, lijkt toch als voorlopige conclusie aanvaardbaar, dat het mogelijk moet zijn sommige delen van het monumentenbeleid aan de lagere overheden over te dragen, maar dat dit voor andere delen niet of nooit het geval zal kunnen zijn. Er zal altijd sprake blijven van rijksverantwoordelijkheid voor bepaalde delen van het architectonisch en archeologisch erfgoed. Het is dan de vraag, tot hoever de verantwoordelijk-

MONUMENTENZORG IN DE BEGROTING VAN CRM

001 Toelichtende staat van de uitgaven (vervolg)					
Artikel en omschrijving	Geraamd voor 1981	Toegestaan voor 1980	Rekening 1979	Functionele code	Economische code
0070	Uit hoofde van in het dienstjaar aan te gane verplichtingen	109 000	109 000	259 600	
0071					
0072	Uit hoofde van in vorige dienstjaren aangegane verplichtingen	50 000	50 000	42 500	
0073					
0074	Aangewezen voor toepassing van artikel 12 van de Comptabiliteitswet 1976 tot een maximum van	400 000	400 000	275 800	
0075					
0076	Aan te gane resp. aangegane verplichtingen, die in latere jaren tot betaling zullen leiden	100 000	100 000	85 500	
0077					
0078	75 Subsidies en overige uitgaven op het terrein van de Hoofdafdeling Musea	386 600	365 000	312 400	08.7
0079					
0080	Toezicht in- en uitvoer van werken van culturele betekenis	1 000	1 000		12.4
0081					
0082	Aankopen van en subsidies in publikaties van kunst en wetenschap	102 000	102 000	70 900	12.3
0083		80 000	80 000	72 900	12.4
0084	Museumverslagen	203 600	182 000	169 000	33
0085	Overige uitgaven				
0086	Aangewezen voor toepassing van artikel 12 van de Comptabiliteitswet 1976 tot een maximum van	100 000	100 000	44 500	
0087					
0088	Aan te gane resp. aangegane verplichtingen, die in latere jaren tot betaling zullen leiden	100 000			
0089					
0090	B. Monumenten				
0091	76 Personeel Rijksdienst voor de Monumentenzorg	12 343 000	12 050 000	11 097 400	08.7
0092					
0093	Salarissen	8 933 000	8 750 500	8 044 300	11.11
0094	Toelagen en uitkeringen	31 000	26 000	28 800	11.12
0095	Aandeel in de sociale lasten	3 379 000	3 273 500	3 024 300	11.2
0096					
0097	77 Materieel Rijksdienst voor de Monumentenzorg	2 610 000	2 459 000	2 633 200	08.7
0098					
0099	Algemene uitgaven	2 301 000	2 157 000	2 374 100	12.1
0100	Specifieke uitgaven	175 000	168 000	148 800	12.3
0101	Aanschaffingen	14 000	14 000		74.1
0102	Aanschaffingen	120 000	120 000	110 000	74.2
0103					
0104	Aangewezen voor toepassing van artikel 12 van de Comptabiliteitswet 1976 tot een maximum van	100 000	100 000		
0105					
0106	78 Personeel Monumentenraad	86 500	86 000		08.7
0107					
0108	Salariissen	62 700	61 000		11.11
0109	Aandeel in de sociale lasten	23 800	25 000		11.2
0110					
0111	79 Materieel Monumentenraad	92 000	92 000		08.7
0112					
0113	Algemene uitgaven	92 000	92 000		12.1
0114					
0115	80 Subsidies en andere uitgaven voor monumentenzorg	106 052 000	109 117 000	113 062 900	08.7 60
0116					
0117	Uit hoofde van in het dienstjaar aan te gane verplichtingen	6 052 000	19 117 000		
0118					
0119	Uit hoofde van in vorige dienstjaren aangegane verplichtingen	100 000 000	90 000 000	113 062 900	
0120					
0121	Aangewezen voor toepassing van artikel 12 van de Comptabiliteitswet 1976 tot een maximum van	20 000 000	20 000 000	2 385 000	
0122					
0123	Aan te gane resp. aangegane verplichtingen, die in latere jaren tot betaling zullen leiden	80 000 000	106 000 000		
0124					
0125	81 Kosten monumentenwacht	550 000			08.7 33
0126					
0127	82 Schadevergoedingen op grond van artikel 15, vierde lid, artikel 23, eerste lid, en artikel 25, tweede lid, van de Monumentenwet	64 200	64 200	62 200	08.7 51.2
0128					
0129	83 Subsidies en overige uitgaven aan verenigingen en stichtingen, werkzaam op het gebied van de monumentenzorg	1 492 000	1 226 100	1 226 100	08.7 33
0130					
0131					
0132					

heid en de daaruit voortvloeiende bemoeienis met te treffen bestuurlijk-administratieve maatregelen, zoals de aanwijzing van beschermde monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten, de toepassing van het vergunningenstelsel en de subsidiëring in het herstel van objecten, zich dienen uit te strekken. In gezamenlijk overleg met de lagere overheden zal bezien worden, hoe op dit punt concrete afspraken kunnen worden gemaakt. Hiertoe zal in het komende begrotingsjaar een aanzet worden gegeven.

Ook tegen de achtergrond van het door de regering voorgestane decentralisatiebeleid zal overleg met VRO worden geopend om te bezien of de regelingen van beide departementen, die zijn gericht op het herstel van historisch waardevolle bebouwing, tezamen kunnen worden ondergebracht in een interdepartementale rijksbijdrageregeling voor het herstel van woonhuismonumenten.

De wijziging van de Monumentenwet moet mede tegen deze achtergrond worden bezien. Daarbij zal voorts aandacht moeten worden gegeven aan de afstemming van deze wet op beleidsterreinen die in andere wetten of wetsontwerpen zijn geregeld, zoals de Kaderwet Specifiek Welzijn, de Wet op de Stadsvernieuwing en de wetgeving op het terrein van de natuurbescherming. Er wordt gestreefd naar een gecoördineerd beleid ten aanzien van deze elkaar rakende beleidssectoren. v.d.W.

De Diemerzeedijk

In dit blad treffen de Amsterdamse leden als bijlage aan een circulaire van de *Vereeniging tot behoud van de Diemerzeedijk en omgeving*, waarvan het secretariaat gevestigd is in het Korenmetershuis te Amsterdam.

De rubrieken 'Heemschut in actie' van ons tijdschrift juli/aug. en sept. 1980 bevatten nadere gegevens over de activiteiten van de vereniging, waarvoor men zich als lid kan aanmelden d.m.v. een, eveneens in de Amsterdamse editie bijgevoegde, kaart.

Lantarenpalen behoren tot het onmisbare straatmeubilair. In oude, al dan niet beschermde stads- en dorpsgezichten wordt daaraan steeds meer aandacht besteed. Verlichting van de (rijks)wegen vormt een ander probleem. Daar – in het landschap – kunnen de moderne armaturen vaak een storend element zijn. In dit tijdschrift schreven we daar al eens over. Nu ligt er voor ons een rapport over 'Licht in de (Utrechtse) binnenstad', het resultaat van ruim twee jaar werken van de speciaal hiervoor door B. en W. ingestelde Werkgroep Openbare Verlichting Binnenstad. Taak van de werkgroep werd als volgt omschreven: 'ons college te adviseren met betrekking tot de op historische en/of archetectonische waardevolle plaatsen in de (binnen)stad aan te brengen openbare verlichting. Bij de advisering zal vooral aandacht worden besteed aan de situering en de vormgeving van de toe te passen openbare verlichting, een en ander in relatie tot de omgeving'. Het rapport vermeldt veel typisch Utrechtse problemen met betrekking tot de openbare verlichting, maar er staat ook een aantal opmerkingen van meer algemene aard in. Zo zegt de werkgroep in het algemeen van mening te zijn, dat grote terughoudendheid moet worden betracht bij belichting van gebouwen. In de eerste plaats, omdat door belichting van monumentale gebouwen de directe historische omgeving teveel op de achtergrond geraakt. Het 'kitscheffect' door overdadige belichting kan de karakteristieke sfeer van de historische binnenstad daarbij aantasten. In de tweede plaats, omdat de aan belichting verbonden kosten aanzienlijk zijn, terwijl ook het steeds belangrijker doel van energiebesparing tegen teveel belichtingsprojecten pleit. In het algemeen dient belichting slechts te worden overwogen bij meer geïsoleerd staande gebouwen van een uitzonderlijke monumentale kwaliteit. Het rapport somt dan enkele voorbeelden op en dan lezen we over geslaagde proeven genomen met de belichting van een recentelijk gereedgekomen grote muurschildering aan de Adelaarstraat als onderdeel van 'townpaintings'-activiteiten. De werkgroep vindt voorts, dat belichting van monumentale gebouwen in een aantal gevallen het beste van binnen uit kan geschieden. De ervaringen

opgedaan met het van binnen verlichten van de Domkerk, Janskerk en Geertkerk zijn zeer bevredigend: deze kerken stralen leven uit, en worden daardoor juist opgenomen in hun omgeving. De werkgroep heeft zich uiteraard ook met armatuur-vormgeving bezig gehouden. Reeds geruime tijd verricht de werkgroep onderzoek om te komen tot aangepaste masten en armaturen voor een drietal specifieke verlichtingssituaties. In geval van vernieuwing van de verlichting in de binnenstad worden thans doorgaans Utrechtse masten geplaatst. Utrechtse masten acht zij een uitstekende oplossing voor de historisch meest gave en karakteristieke gebieden, zoals de grachten, pleinen e.d. Voor de vervanging van de verlichting van de Maliebaan wordt nog naar een oplossing gezocht.

UTRECHTSE MAST AAN DE NIEUWEGRACHT
FOTO: FOTODIENST GEM. UTRECHT

